

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 13 februari 2007

Mål nr

Ö 2980-05

KLAGANDE

1. MJ

2. KN

Ombud för 1 och 2: Advokat MA

MOTPART

PK

Ombud: Advokat HP

SAKEN

Avvisande av talan

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 23 juni 2005 i mål Ö 2237-05

MJ och KN har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens beslut ogillar PKs avvisningsyrkande och förpliktar PK att ersätta deras rättegångskostnader i hovrätten.

PK har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut.

MJ och KN förpliktas att solidariskt till PK utge ersättning för hans rättegångskostnader i Högsta domstolen med femtusenettihundrafyrtiofem (5 145) kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker. Av beloppet utgör 1 029 kr mervärdesskatt.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck (tillägg), Gertrud Lennander, Dag Victor, Severin Blomstrand (referent) och Ann-Christine Lindeblad.

Föredragande revisionssekreterare: Woxner.

HÖGSTA DOMSTOLEN

Bilaga till
PROTOKOLL
2007-02-08Mål nr
2980-05

Justitierådet Munck tillägger för egen del:

”Den år 1981 genomförda reformen angående dödsbodelägares rätt att föra talan i mål som rör boet synes inte alldeles klar till sin innebörd. En förutsättning för att enskilda dödsbodelägare skall ha rätt att föra talan som parter i eget namn men för boets räkning är enligt 18 kap. 1 a § och 19 kap. 12 a § ärvdabalken att samtliga delägare är parter i målet. Ett exempel på fall då dessa regler skall kunna tillämpas erbjuder enligt lagmotiven (prop. 1980/81:48 s. 34) den situationen att det finns fyra delägare i boet av vilka två (här kallade A och B) anser att den fjärde (D) skall utge viss egendom till boet medan den tredje (C) vill förhålla sig neutral och alltså stå utanför rättegången. A och B anges då ha talerätt endast om deras talan riktas också mot C, ”alltså med yrkande att också han skall utge den omtvistade egendomen”.

Sistnämnda uttalande – dvs. att ett yrkande i själva saken skall riktas även mot C – har av Walin (Kommentar till ärvdabalken, 4 uppl. s. 42) karakteriserats på det sättet att det faller på sin egen orimlighet. Walin anmärker att C inte kan förpliktas att utge någon egendom som han inte innehar och inte heller kan förpliktas att betala, om målet rör fordringsanspråk mot D.

Det är lätt att instämma i Walins omdöme, om det återgivna uttalandet skall uppfattas så att A och B, om de anser sig ha rättslig grund endast för ett yrkande mot D, ändå skulle vara skyldiga att framställa ett även enligt deras egen mening grundlöst yrkande mot C för att vara bibehållna vid sin talerätt mot D. Mot ett sådant yrkande torde C kunna utverka ett avvisningsbeslut enligt 42 kap. 4 § rättegångsbalken eller en omedelbar dom under förberedelsen enligt 18 § samma kapitel, eftersom saken är uppenbar. Det kan inte antas vara avsikten att en sådan meningslös talan skall väckas.

Möjligen skulle det kunna tänkas vara underförstått att en talan mot C i den situation som beskrivs i lagmotiven skulle grundas inte bara på de omständigheter som ligger till grund för yrkandet mot D utan dessutom just på det förhållandet att C inte velat biträda aktionen mot D och på så sätt hindrar dödsboet att komma till sin rätt mot denne. Talan skulle därmed kunna väckas mot både C och D. En likartad talan förs i det nu aktuella målet. Bortsett från de övriga aspekter som skulle kunna anföras mot ett sådant synsätt leder detta in i ett slags cirkel. Om nämligen A och B på dödsboets vägnar väcker en sådan talan mot C och D och denna tas upp till prövning, bortfaller därmed omedelbart den nyss berörda grunden för deras talan mot C, eftersom C:s inställning i så fall inte lägger hinder i vägen för aktionen mot D. Inte heller något sådant synsätt kan rimligen ligga till grund för regleringen.

Ett alternativ skulle slutligen vara att A och B visserligen måste stämma in inte bara D utan också C i rättegången men inte behöver framställa något yrkande mot den senare. Det förefaller som om Walin lutar åt detta alternativ (a.a. s. 43). Att på detta sätt väcka talan mot någon utan yrkande

skulle emellertid komma i direkt konflikt med principerna för en rättegång i tvistemål enligt rättegångsbalken (se t.ex. 42 kap. 2 §). Att på denna punkt uppfatta regleringen i ärvdabalken som ett slags specialreglering i förhållande till rättegångsbalken med företräde framför den balken synes inte möjligt, särskilt som lagstiftaren i motiven till ärvdabalkens bestämmelser inte alls har någon sådan utgångspunkt utan tvärtom uttryckligen har angett att ett yrkande måste framställas även mot C i den angivna situationen.

Det måste således enligt min mening konstateras att regleringen i 18 kap. 1 a § och 19 kap. 12 a § ärvdabalken inte fungerar för ett av de fall som i lagmotiven anförs som exempel. Det finns då så mycket mindre anledning att tillåta en sådan talan som förs i förevarande mål mot en dödsboet utomstående person.”